

İSPANYA RAYLI SİSTEMLER SEKTÖR RAPORU-Dr.İlhami Pektaş

İspanya Dünya’da demiryolu sektöründe gelişmiş bir ülke olup Almanya, Japonya ve Çin ile birlikte demiryolları endüstrisinde ana üretici ülkeler konumundadır. İspanyol demiryolu ağı hem yolcu hem de yük taşımacılığı hizmetleri sağlayan, ülkenin ulaşım altyapısının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Son yıllarda İspanyol hükümeti, altyapıyı modernize etmeye, ağın güvenilirliğini ve kapasitesini artırmaya ve seyahat sürelerini kısaltmaya odaklanarak demiryolu ağına önemli yatırımlar yapmıştır. İspanyol demiryolu ağındaki en önemli yatırımlardan biri, son yıllarda hızla büyüyen yüksek hızlı demiryolu (YHT) sistemidir. 2023 yılının başında İspanya’nın yüksek hızlı demiryolu ağı 4.000 km’yi aşarak, işletim halindeki yüksek hızlı demiryolu miktarı açısından Avrupa’da birinci ve Çin’den sonra dünyada ikinci konuma yükselmiştir. Yük taşımacılığı, İspanya demiryolu ağının bir diğer önemli bileşenidir. İspanyol hükümeti demiryolu yük taşımacılığının önemini kabul etmiş ve yeni demiryolu yük koridorlarının geliştirilmesi ve demiryolu ile lojistik sektörlerinin entegrasyonu dahil olmak üzere demiryolu taşımacılığı sektörünün verimliliğini ve rekabet gücünü artırmak için önemli adımlar atmıştır. 2021 yılında, 20 milyon tonun üzerinde ticari mal demiryolu ile taşınmıştır ve bu trafiğin %75’i uluslararası taşımacılığa ayrılmıştır.

İspanya Demiryolu sektörü, 2023 yılında yapılması planlanan yaklaşık 8 milyar avroluk yatırımla, bütçe tahsisatından birincil faydalanıcı konumundadır. Bu çerçevede;

- Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Gündem Bakanlığı (MITMA), İspanya demiryolu endüstrisini düzenlemekten ve demiryolu taşımacılığına ilişkin politika ve stratejilerin geliştirilmesini denetlemekten sorumlu ana devlet kurumudur. Renfe Operadora, İspanya genelinde yolcu ve yük hizmetleri sağlayan devlete ait bir demiryolu işletmecisidir. Ülke çapındaki büyük şehirleri ve kasabaları birbirine bağlayan yüksek hızlı AVE ağı ve geleneksel ağ üzerinde çalışır. ADIF, raylar, istasyonlar ve diğer ilgili tesisler dahil olmak üzere İspanya’daki demiryolu altyapısının inşasından, bakımından ve yönetiminden sorumlu devlete ait altyapı yöneticisidir.
- Yerli ve uluslararası nakliye şirketleri, bölgesel yolcu operatörleri ve turistik tren şirketleri dahil olmak üzere özel demiryolu işletmecileri de İspanyol demiryolu sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu özel operatörler (OUIGO & IRYO ILSA gibi) daha rekabetçi bir pazara katkıda bulunur ve sektörde yeniliğin yönlendirilmesine yardımcı olurlar.
- Demiryolu altyapısına yatırım, mevcut hatların iyileştirilmesi ve yenilerinin inşa edilmesiyle son yıllarda İspanyol hükümeti için önemli bir öncelik olmuştur. Bu, ağın güvenilirliğini ve kapasitesini geliştirmeye, seyahat sürelerini azaltmaya ve yolcu memnuniyetini artırmaya yardımcı Hükümet ayrıca endüstride sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmek için çalışmaktadır.
- İspanyol demiryolu endüstrisinin göze çarpan özelliklerinden biri, yüksek hızlı demiryolu ağıdır. Bu ağ, ülke çapındaki büyük şehirleri birbirine bağlar ve dünyanın en gelişmiş yüksek hızlı raylı sistemlerinden biri olarak kabul edilmiştir.
- İspanya’daki en önemli tren üreticileri CAF, Patentes Talgo ve Stadler Rail Valencia’dır; çünkü bunlar, yüksek hızlı trenler ve diğer raylı yolcu araçlarına odaklanarak hem iç hem de dış pazarlarda güçlü bir varlığa sahiptir.
- CAF (Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles, A.), demiryolu araçları ve ray sistemlerinin tasarımı, üretimi ve bakımında uzmanlaşmış İspanyol çok uluslu bir şirkettir. Şirket 1917’de kuruldu ve merkezi Beasain, Gipuzkoa’da bulunuyor. CAF, İspanya, Fransa, Meksika, Brezilya ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki üretim tesisleriyle küresel bir varlığa sahiptir. Şirketin 10.000’den fazla çalışanı vardır ve 100’den fazla ülkede faaliyet göstermektedir, bu da onu dünyanın en büyük demiryolu taşıtları ve raylı sistem üreticilerinden biri yapmaktadır. Şirket,

yüksek hızlı trenler, banliyö trenleri, metrolar, tramvaylar ve lokomotifler dahil olmak üzere çok çeşitli demiryolu araçları üretmektedir.

- Patentes Talgo, S.L. yüksek hızlı trenlerin ve şehirlerarası trenlerin tasarımı, üretimi ve bakımı konusunda uzmanlaşmış bir mühendislik şirkettir. Şirket 1942'de kuruldu ve merkezi Madrid'dedir. Talgo, yenilikçi tasarımları ve teknolojisi ile tanınmaktadır ve dünya çapında bir dizi yüksek profilli proje için trenler tasarlayıp üretmiştir. Talgo, üretim faaliyetlerine ek olarak, trenlerinin bakım hizmetleri, teknik destek ve eğitim hizmetlerini de vermektedir.
- Stadler Rail Valencia, A.U. demiryolu vagonlarının tasarımı, üretimi ve bakımı konusunda uzmanlaşmış İsviçre merkezli bir şirket olan Stadler Rail AG'nin İspanya'daki bir yan kuruluşudur. 2015 yılında İspanya'da da kurulmuş ve faaliyet göstermektedir. Şirket, dizel ve elektrikli çoklu üniteler dahil olmak üzere bölgesel ve banliyö taşımacılığı için trenlerin yanı sıra tramvaylar ve hafif raylı araçlar üretimine odaklanmaktadır.
- Sektörde faaliyet gösteren İspanya'da mukim diğer önemli şirketler Alstom (Fransız menşeli), Bombardier (Kanada menşeli) veya Siemens Rail Automation (Alman menşeli)'dir.
- Hem İspanya'da hem de uluslararası pazarlarda mühendislik ve müşavirlik hizmeti veren firmalar da bulunmaktadır. Önemli firmalar arasında IDOM, INECO, Tyspa ve hatta demiyollarında uzmanlaşmış CAF Turnkey & Engineering adlı bir CAF Group şirketi de bulunmaktadır. Hepsinin Türkiye'de varlıkları mevcut olup, pek çok projede faaliyet gösteriyorlar.
- Özetle, İspanya demiryolu sektöründe öncü ülkeler arasındadır. Altyapı projelerinde ek ürün ve hizmetler sunan pek çok firmaya da ev sahipliği yapmaktadır. Örnek olarak elektrifikasyon (ör. Ingeteam Power Technology, A), altyapı ve üstyapı ekipman ve bileşenleri (ör. Duro Felguera), trafik kontrolü (ör. Indra Sistemas), iletişim (Sener Ingeniería y Sistemas), araç bileşenleri ve yardımcı ekipman (örn. Hispacold -HVAC ürünleri- veya Albatros -Güç Elektroniği ve Araç Üstü Sistemler) firmaları verebiliriz.

Dış Ticaret İstatistikleri :

İSPANYA-Genel İhracat (€)

TARIC	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	1.763.594.564	2.463.632.278	1.454.672.754	1.801.453.412	1.730.070.470
41401 — Trenler	1.049.917.936	1.729.956.958	558.839.430	927.248.074	845.196.569
41402 – Demiryolu malzemesi	713.676.628	733.675.320	895.833.323	874.205.339	884.873.901

İSPANYA – Genel İthalat (€)

TARIC	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	408.381.880	446.712.979	485.431.994	849.828.543	1.217.471.272
41401 — Trenler	31.471.841	32.547.114	29.315.426	301.899.926	397.805.232
41402 – Demiryolu malzemesi	376.910.039	414.165.866	456.116.568	547.928.617	819.666.039

İSPANYA – Dış Ticaret Dengesi (€)

TARIC	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	1.355.212.684	2.016.919.299	969.240.760	951.624.869	512.599.199
41401 — Trenler	1.018.446.095	1.697.409.844	529.524.005	625.348.148	447.391.337
41402 – Demiryolu malzemesi	336.766.589	319.509.455	439.716.755	326.276.721	65.207.862

TÜRKİYE – İspanya'ya İhracatımız (€)

TARIC	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	1.030.087	1.581.951	1.117.609	5.314.374	6.374.502
41401 — Trenler		290.456		1.200.885	1.117
41402 – Demiryolu malzemesi	1.030.087	1.291.495	1.117.609	4.113.489	6.373.385

TÜRKİYE – İspanya'dan İthalatımız (€)

TARIC	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	41.810.400	20.172.007	20.849.349	61.006.763	46.357.126
41401 — Trenler				40.285.433	21.955.898
41402 – Demiryolu malzemesi	41.810.400	20.172.007	20.849.349	20.721.330	24.401.228

TÜRKİYE – Dış Ticaret Dengesi (€)

	2018	2019	2020	2021	2022
414 – Raylı sistemler sektörü	-40.780.313	-18.590.056	-19.731.741	-55.692.389	-39.982.624
41401 — Trenler	0	290.456	0	-39.084.548	-21.954.781
41402 – Demiryolu malzemesi	-40.780.313	-18.880.512	-19.731.741	-16.607.841	-18.027.843

Kaynak: ICEX

ÖZERK BÖLGELER BAZINDA İSPANYA'NIN GENEL İHRACATI (€)

REGION	2020	2021	2022	PAY (%)
İSPANYA	1.454.672.754	1.801.453.412	1.730.070.470	100%
BASK	789.420.676	801.997.905	768.097.754	44%
VALENSİYA	123.677.087	314.022.702	299.606.214	17%
ASTURIAS	133.868.425	144.948.031	210.931.714	12%
MADRİD	194.033.557	187.468.631	166.126.137	10%
KATALUNYA	99.250.435	164.482.975	111.450.631	6%
DİĞER	114.422.574	188.533.167	173.858.020	10%

ÖZERK BÖLGELER BAZINDA GENEL İTHALAT (€)

REGION	2020	2021	2022	PAY (%)
İSPANYA	485.431.994	849.828.543	1.217.471.272	70%
MADRİD	132.522.614	396.045.302	672.187.708	39%
BASK	184.305.656	233.340.215	243.960.405	14%
KATALUNYA	68.976.454	83.150.983	147.549.003	9%
VALENSİYA	58.286.881	52.666.929	76.886.927	4%
ASTURIAS	12.593.924	12.982.158	21.822.333	1%
DİĞER	28.746.466	71.642.956	55.064.896	3%